

03.15 Η Αγία Σοφία, ένα αριστούργημα της αρχιτεκτονικής

Η κατασκευή της Αγίας Σοφίας

Μετά τη στάση του "ΝΙΚΑ" ο Ιουστινιανός αποφάσισε να ξανακτίσει την κατεστραμμένη πρωτεύουσα. Το πιο σπουδαίο έργο του ήταν η Αγία Σοφία που χτίστηκε στη θέση των δύο προηγούμενων ναών με το ίδιο όνομα που είχαν κτιστεί από τον Κωνσταντίνο (ολοκληρώθηκε επί Κωνσταντίνου Β) και τον Θεοδόσιο Β'. Ο πρώτος κήκε από πυρκαγιά το 404 μ.Χ., ενώ ο δεύτερος κατά τη στάση του Νίκα.

Ποιοι σχεδίασαν και έκτισαν την Αγία Σοφία ;

Ο Ιουστινιανός ανέθεσε το κτίσιμο του ναού στους αρχιτέκτονες Ανθέμιο από τις Τράλλεις (Αϊδίσι) και Ισιδώρο από τη Μίλητο. Επειδή ο αυτοκράτορας ήθελε ο νέος ναός να μην ανήκει μόνο στην Κωνσταντινούπολη αλλά σε όλη την αυτοκρατορία ζήτησε υλικά από κάθε περιοχή, που θα ήθελε να συμμετάσχει στην ανοικοδόμησή του, η οποία κράτησε 5 χρόνια. Εγκαινιάστηκε το 537 μ.Χ. και συνδέθηκε με τη μοίρα της Κωνσταντινούπολης.

Στο προαύλιο του ναού λέγεται πως υπήρχε κρήνη, στην οποία ήταν γραμμένη η φράση "ΝΙΨΟΝΑΝΟΜΗΜΑΤΑΜΗΜΟΝΑΝΟΨΙΝ", (νίψον ανομήματα μη μόναν όψιν = ξέπλυνε δηλαδή τις αμαρτίες σου και όχι μόνο το πρόσωπό σου). Η φράση αυτή, αν διαβαστεί ανάποδα (από δεξιά προς τα αριστερά) αποδίδει τις ίδιες λέξεις. Είκοσι χρόνια μετά τα πρώτα εγκαίνια, εξαιτίας των σεισμών του 557, ο τεράστιος τρούλος γκρεμίστηκε, έπεσε και συνέτριψε την αψίδα που ήταν μπροστά στον άμβωνα, τον ίδιο τον άμβωνα, το κιβώριο και την Αγία Τράπεζα. Ο ανιψιός του Ισιδώρου, ο Ισιδώρος ο νεότερος, ανέλαβε και έκτισε το νέο θόλο που υπάρχει μέχρι σήμερα.

Ο ρυθμός της Αγίας Σοφίας

Ο νέος ναός ήταν θαύμα αρχιτεκτονικής και ένα από τα σπουδαιότερα οικοδομήματα ακόμα και σήμερα. Ο ίδιος ο Ιουστινιανός, όταν αντίκρισε την Αγία Σοφία φώναξε "Νενίκηκά σε Σολομών", δηλαδή σε νίκησα Σολομώντα. Οι δύο αρχιτέκτονες, για να πρωτοτυπήσουν, συνδύασαν το ρυθμό της ορθογώνιας

βασιλικής, με τον οποίο είχαν χτιστεί οι πρώτοι χριστιανικοί ναοί, **και του**
περίκεντρου ναού με τρούλο. Έτσι γεννήθηκε το σχέδιο της Αγίας Σοφίας και ο νέος
ρυθμός, η **βασιλική με τρούλο**. Ο ρυθμός αυτός επηρέασε την αρχιτεκτονική των
ναών τόσο, ώστε ακόμη και στις μέρες μας πολλοί ναοί να κτίζονται με αυτό το
σχέδιο.